

**Wymagania edukacyjne dla przedmiotu „Biznes i Zarządzanie”
w XIV Liceum Ogólnokształcącym im. Kazimierza Wielkiego w Poznaniu**
niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen
klasyfikacyjnych w roku szkolnym 2024/2025

Aspekty prawne

Wymagania edukacyjne są spójne z podstawą programową nauczania przedmiotu „Biznes i Zarządzanie”. Wymagania edukacyjne są również spójne z programem nauczania biznesu i zarządzania dla liceum ogólnokształcącego i technikum „Krok w biznes i zarządzanie” (poziom podstawowy) autorstwa Marka Niestuchowskiego. Wymagania edukacyjne są zgodne ze Statutem Szkoły.

Ogólne zasady oceniania

1. Bieżąca ocena ucznia ma na celu dostarczanie mu informacji na temat własnych osiągnięć edukacyjnych oraz postępach w nabywaniu wiadomości i umiejętności.
2. Ocenianie ma również motywować ucznia do dalszej pracy i zachęcić go do refleksji odnośnie własnego kształcenia.
3. Celem oceniania jest również informowanie rodziców (opiekunów prawnych) ucznia o jego postępach, trudnościach lub specjalnych uzdolnieniach.
4. Ocenianie ma również dostarczać nauczycielowi informacji zwrotnej na temat efektywności nauczania, a także doboru metod, technik i narzędzi pracy z uczniem.
5. Przy ocenie pracy ucznia nauczyciel będzie uwzględniał zaangażowanie ucznia, jego osobowość, zdolność do samodzielnego myślenia, poprawność w posługiwaniu się terminologią z zakresu przedsiębiorczości, planowość i obszerność wypowiedzi, dokładność obserwacji i wykonywanych zadań oraz prezentowane postawy. Ponadto, ocenie podlegać będzie wiedza, umiejętność zastosowania wiedzy w praktyce oraz postawy przedsiębiorcze.
6. System oceniania przedmiotu „Biznes i Zarządzanie” ma przede wszystkim:
7. wyzwać w uczniach postawy przedsiębiorcze,
8. motywować uczniów do aktywnego udziału w zajęciach,
 - a. uwzględniać wszelkie przejawy twórczej aktywności ucznia w pracach na rzecz klasy, szkoły oraz środowiska lokalnego,
 - b. zachęcać do zachowań, które polegają na respektowaniu uczuć, opinii i praw innych osób, przy jednoczesnym wyrażaniu własnego zdania w sposób bezpośredni, stanowczy i uczciwy.

Szczegółowe warunki uzyskania poszczególnych ocen

1) Ocenę niedostateczną

Otrzymuje uczeń, który nie opanował prostych treści programowych i nawet korzystając ze wskazówek nauczyciela nie potrafi ich zastosować, a których zrozumienie jest użyteczne w szkolnej i pozaszkolnej działalności ucznia. Nie uczestniczył aktywnie w pracach podczas zajęć lekcyjnych. Jego postawa jest zaprzeczeniem zachowań przedsiębiorczych (np. dezorganizacja pracy zespołu, nie respektowanie uczuć i praw innych osób, niska frekwencja na zajęciach).

2) Ocenę dopuszczającą

Uzyskuje uczeń, który opanował proste treści programowe, popełnia błędy i ma braki w wiadomościach. Zadane prace i polecenia wykonuje przy pomocy nauczyciela. Opanowane treści kształcenia, użyteczne w szkolnej i pozaszkolnej działalności ucznia charakteryzują się niewielkim stopniem złożoności. Jego aktywność na zajęciach była sporadyczna. Zbyt rzadko jego zachowania interpersonalne miały charakter zachowań przedsiębiorczych.

Dodatkowo na ocenę dopuszczającą uczeń:

- dokonuje podziału instytucji rynku finansowego w Polsce,
- wyjaśnia znaczenie terminów: limit debetowy, kapitalizacja odsetek, karta płatnicza, gwarancja depozytów,
- wymienia podstawowe rodzaje usług bankowych,
- wymienia i rozumie podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej,
- wyjaśnia znaczenie pojęć: kredyt, kredyt konsumencki, rzeczywista roczna stopa oprocentowania, pożyczka, zastaw hipoteczny, zdolność kredytowa,
- identyfikuje rodzaje kredytów według różnych kryteriów,
- wymienia zasady bezpiecz. i zagrożenia przy korzystaniu z systemów elektronicz. związanych kredytami,
- wyjaśnia, czym jest ubezpieczenie,
- wyjaśnia znaczenie pojęć: ubezpieczyciel, ubezpieczony, polisa ubezpieczeniowa, ogólne warunki ubezpieczenia, suma ubezpieczenia,
- wymienia i rozumie zasady bezpieczeństwa i zagrożenia przy korzystaniu z elektronicznych usług ubezpieczeniowych,
- wymienia sposoby oszczędzania na emeryturę,
- wyjaśnia pojęcia: inwestowanie, oszczędzanie, instrument finansowy, papiery wartościowe, obligacje, akcje,
- wyjaśnia znaczenie pojęć: makler, indeks giełdowy, ceduła giełdowa, hossa, bessa,
- wymienia i charakteryzuje instytucje rynku kapitałowego w Polsce,
- określa miejsce GPW w systemie rynku kapitałowego,
- wyjaśnia, czym są fundusze inwestycyjne,
- wyjaśnia znaczenie pojęć: jednostka uczestnictwa, certyfikat inwestycyjny,
- wymienia i charakteryzuje postawy oszczędzających i inwestorów,
- definiuje planowanie własnej kariery zawodowej,
- wyjaśnia, czym są kompetencje zawodowe i kompetencje edukacyjne,
- wymienia i omawia sposoby poszukiwania pracy,
- wyjaśnia, czym jest aktywne poszukiwanie pracy,
- wymienia i omawia elementy dokumentów aplikacyjnych (uwzględniając Europass),
- wymienia zasady pisania CV i listu motywacyjnego,
- definiuje rozmowę kwalifikacyjną,
- wymienia i charakteryzuje zasady rozmowy kwalifikacyjnej,
- definiuje różnice pomiędzy zatrudnieniem a samozatrudnieniem oraz podaje ich zalety i wady,
- wymienia rodzaje umów o pracę,
- wymienia formy rozwiązania umowy o pracę,

- wymienia umowy cywilnoprawne (umowę- zlecenie, umowę o dzieło),
- rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne zarówno pracodawcy, jak i pracownika,
- wyjaśnia znaczenie pojęć: styl kierowania, motywowanie, efekt synergii,
- wymienia cechy dobrego przywódcy (kierownika lub lidera) zespołu,
- wymienia główne sposoby motywowania pracowników,
- wymienia sposoby poszukiwania pomysłu na własny biznes,
- wyjaśnia, czym jest biznesplan,
- definiuje mikro- i makrootoczenie projektowanego przedsiębiorstwa,
- definiuje, czym są przychód, koszty i dochód,
- wyjaśnia znaczenie pojęcia etyka zawodowa,
- wymienia działania etyczne i nieetyczne w biznesie,
- wyjaśnia znaczenie pojęcia korupcja,
- definiuje i omawia istotę i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

3) Ocenę dostateczną

Uzyskuje uczeń, który samodzielnie wykonuje polecenia i zadane mu prace, a popełnione błędy nie przekreślają walorów pracy. Materiał przewidziany podstawą programową opanowany jest w stopniu fragmentarycznym i wyrwykowym, ale w wielu sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych uczeń potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę. Podczas prac na zajęciach z przedmiotu, uczeń wykazywał się aktywnością, a jego zachowania mają często charakter zachowań przedsiębiorczych.

Dodatkowo na ocenę dostateczną uczeń:

- przedstawia międzysektorowe instytucje rynku finansowego w Polsce,
- rozróżnia rodzaje kont osobistych,
- porównuje oferty wybranych usług bankowych,
- omawia podstawowe prawa przysługujące kredytobiorcy w wypadku umowy kredytu konsumenckiego,
- wymienia najważniejsze kryteria oceny zdolności kredytowej stosowane przez banki,
- podaje różnice między kredytem a pożyczką,
- porównuje oferty banków i pozabankowych instytucji pożyczkowych w zakresie kredytów i pożyczek,
- wymienia i charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń według różnych kryteriów,
- porównuje oferty zakładów ubezpieczeń na przykładzie ubezpieczenia nieruchomości,
- identyfikuje rodzaje inwestycji według różnych kryteriów (przedmiot inwestycji, podmiot inwestowania),
- wymienia i omawia rynki giełdowe na GPW,
- wymienia i charakteryzuje rodzaje funduszy inwestycyjnych, uwzględniając potencjalne zyski roczne oraz ryzyko wystąpienia strat,
- charakteryzuje prawdziwego inwestora,
- formułuje swoje cele zawodowe zgodnie z zasadą SMART,
- wyjaśnia, na czym polega rozpoznanie rynku pracy (uwzględniając zawody deficytowe i nadwyżkowe, najczęstsze oczekiwania pracodawców),
- wymienia najczęstsze błędy w CV i listach motywacyjnych,
- eksponuje swoje zalety,
- wymienia najczęściej popełniane błędy podczas rozmowy kwalifikacyjnej,
- wymienia podst. prawa i obowiązki pracowników (w tym pracowników młodocianych) oraz pracodawcy,
- charakteryzuje reguły moralne i normy prawne jako elementy etycznego postępowania,
- wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe wartości etyczne w biznesie,
- definiuje, czym jest mobbing,
- wymienia i charakteryzuje elementy oraz przebieg procesu zarządzania,
- wymienia i omawia zasady organizacji pracy w przedsiębiorstwie,
- wymienia style zarządzania i wyjaśnia, na czym one polegają,
- wymienia i opisuje możliwe źródła finansowania działalności gospodarczej,
- wskazuje najczęstsze przyczyny niepowodzeń przedsiębiorstwa,
- wymienia i omawia zasady sporządzania biznesplanu,
- wymienia i charakteryzuje elementy biznesplanu,
- wymienia i charakteryzuje rodzaje kosztów,

- wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe wartości etyczne w biznesie,
- identyfikuje rodzaje korupcji,
- wymienia przyczyny i skutki oraz sposoby przeciwdziałania korupcji,
- wymienia i charakteryzuje korzyści dla otoczenia wynikające ze społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw,
- wymienia i charakteryzuje korzyści dla firm wynikające ze społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

4) Ocenę dobrą

Uzyskuje uczeń, który samodzielnie wykonuje polecenia i zadane mu prace oraz popełnia nieliczne błędy. Opanował większość treści edukacyjnych zawartych w podstawie programowej, znaczących w strukturze treści przedmiotowych. Uczeń aktywnie uczestniczył w zajęciach wykonując różne prace zarówno indywidualnie jak i w zespole. Reprezentuje zachowania przedsiębiorcze w kontaktach interpersonalnych, nie tylko podczas zajęć edukacyjnych.

Dodatkowo na ocenę dobrą uczeń:

- wyjaśnia zasady funkcjonowania lokat bankowych, wymienia i charakteryzuje ich rodzaje,
- identyfikuje rodzaje kart płatniczych,
- wyjaśnia zasady wyboru najlepszej lokaty, z uwzględnieniem realnej stopy procentowej,
- ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie,
- wskazuje rolę Biura Informacji Kredytowej (BIK) w procesie przyznawania kredytów,
- wyjaśnia relację zakresu ochrony i sumy ubezpieczenia do wysokości składki,
- charakteryzuje system zabezpieczenia społecznego (ubezpieczenia społeczne i zdrowotne),
- wymienia i charakteryzuje wybrane rodzaje ubezpieczeń osobowych,
- rozróżnia i charakteryzuje inwestycje rzeczowe i finansowe,
- wskazuje różnice między poszczególnymi rodzajami papierów wartościowych,
- analizuje tabele z informacjami giełdowymi,
- wyjaśnia mechanizm inwestowania w akcje na giełdzie papierów wartościowych na przykładzie GWP,
- wyjaśnia wagę podst. wskaźników giełdowych w podejm. decyzji dot. inwestowania na giełdzie,
- wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru formy inwestycji,
- definiuje inwestowanie spekulacyjne w inwestycje alternatywne,
- wykazuje różnice między inwestowaniem a hazardem,
- analizuje przykładowe kariery zawodowe znanych ludzi,
- rozpoznaje i ocenia własne kompetencje,
- uzasadnia konieczność jednoczesnego korzystania z kilku metod szukania pracy,
- przygotowuje dokumenty aplikacyjne związane z ubieganiem się o pracę,
- dokonuje autoprezentacji podczas symulowanej rozmowy kwalifikacyjnej,
- wymienia przejawy mobbingu, jego skutki oraz sposoby przeciwdziałania mu,
- wymienia zasady etycznego pracownika (kodeks etyczny),
- dowodzi skuteczności łączenia różnych sposobów motywowania i kontrolowania podwładnych,
- wyjaśnia, na czym polega kontrolowanie w procesie zarządzania przedsiębiorstwem,
- znajduje pomysły na własną działalność gosp. na podstawie analizy rynku i doś. innych przedsiębiorców,
- wymienia i charakteryzuje etapy zakładania własnej działalności gospodarczej,
- uzasadnia przydatność sporządzania biznesplanu niezależnie od etapów rozwoju przedsiębiorstwa,
- sporządza w zespole wstępną koncepcję własnego biznesu,
- analizuje mikro- i makrootoczenie projektowanego przedsiębiorstwa,
- dowodzi negatywnego wpływu szarej strefy na gospodarkę.

5) Ocenę bardzo dobrą

Uzyskuje uczeń, który samodzielnie i bezbłędnie wykonuje polecenia i zadane mu prace. W pełni przyswoił wiadomości objęte podstawą programową. Wykazuje zainteresowanie przedmiotem uczestnicząc w szkolnych i pozaszkolnych konkursach oraz olimpiadach. Potrafi

zastosować posiadaną wiedzę w rozwiązywaniu sytuacji problemowych, odległych od bezpośredniej użyteczności w działalności szkolnej i pozaszkolnej ucznia. Potrafi nie tylko analizować i rozwiązywać złożone problemy w sposób samodzielny, ale także prezentować wyniki swojej pracy. Jego zachowania mają charakter zachowań przedsiębiorczych.

Dodatkowo na ocenę bardzo dobrą uczeń:

- charakteryzuje najważniejsze instytucje rynku finansowego w Polsce oraz objaśnia ich znaczenie w funkcjonowaniu gospodarki, przedsiębiorstw i konsumentów,
- wyjaśnia konieczność wczesnego rozpoczęcia systematycznego oszczędzania i inwestowania środków finansowych na emeryturę,
- wyjaśnia zależność między czasem i ryzykiem a zyskiem z inwestycji,
- wyjaśnia, dlaczego ważne jest korzystanie z wiarygodnych informacji przed podjęciem decyzji finansowych,
- omawia działania podejmowane przed rozpoczęciem inwestowania na giełdzie,
- dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka i wysokości potencjalnych zysków w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania,
- opisuje sposoby zachowania w sytuacji straty i zysku,
- planuje swoją karierę zawodową, wyróżniając jej etapy,
- porównuje swoje kompet. z oczekiwaniami pracodawców w celu oceny wł. szans i zagrożeń na rynku pracy,
- charakteryzuje trudności, z którymi borykają się osoby bezrobotne poszukujące pracy,
- koryguje swoje wystąpienie na podstawie konstruktywnej informacji zwrotnej,
- wyjaśnia, z czego wynikają różnice między wynagrodzeniem brutto a wynagrodzeniem netto,
- wymienia konsekwencje nieetycznych zachowań w relacjach pracownik – pracodawca,
- wykazuje znaczenie zarządzania w osiąganiu celów przedsiębiorstwa,
- dokonuje oceny pomysłu na własną działalność gospodarczą pod względem innowacyjności,
- identyfikuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsiębiorstwa, wykorzystując metodę SWOT,

6) Ocenę celującą

Uzyskuje uczeń, którego zasób wiadomości i umiejętności w pełni jest zgodny z programem nauczania w danej klasie, a jego prace mają szczególne walory. Uczeń posiada wiadomości i umiejętności, które obejmują całą obowiązującą podstawę programową. Samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe, przy czym korzysta z różnych źródeł wiedzy i posiadanych umiejętności. W swoim zachowaniu prezentuje postawę kreatywną i przedsiębiorczą. Osiąga sukcesy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach oraz olimpiadach. Uczestniczy w projektach obejmujących zagadnienia społeczno-ekonomiczne.

Dodatkowo na ocenę dopuszczającą uczeń:

- analizuje przykładową umowę pożyczki,
- omawia rolę giełdy w gospodarce,
- przeprowadza symulowaną alokację środków finansowych w wybrane formy oszczędzania i inwestowania,
- ocenia przykłady praktyk i zachowań etycznych oraz nieetycznych na rynku finansowym i formułuje rekomendacje, co zrobić, żeby nie paść ofiarą nieuczciwych praktyk,
- opracowuje plan swojej ścieżki edukacyjnej adekwatny do planu kariery zawodowej,
- analizuje formy zatrudnienia na podstawie umów cywilnoprawnych, a następnie wskazuje podstawowe cechy odróżniające je od umowy o pracę,
- analizuje poszczególne rodzaje umów o pracę, a następnie wskazuje ich zalety i wady z punktu widzenia pracownika oraz pracodawcy,
- wykazuje znaczenie ochrony własności intelektualnej w prowadzonej działalności,
- dokonuje prezentacji koncepcji wł. biznesu i na podstawie komunikatów zwrotnych modyfikuje jej elem.,
- dokonuje rachunku zysków i strat,
- tworzy i analizuje plan finansowy projektowanego przedsiębiorstwa.

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

1. Przy ocenie osiągnięć ucznia uwzględniane są przede wszystkim:
 - a. **aktywna i twórcza postawa podczas zajęć,**
 - b. posiadana wiedza, umiejętności oraz postawy,
 - c. zachowania przedsiębiorcze na zajęciach z przedmiotu, a także w działaniach szkolnych i pozaszkolnych (udokumentowane),
 - d. ustne wypowiedzi ucznia formułowane w oparciu o uzyskaną na lekcji wiedzę,
 - e. różnorodne formy prac ucznia powstałe podczas realizacji różnych rodzajów metod aktywizujących (praca w grupach, projekty, arkusze pracy, prezentacje),
 - f. sprawdziany (testy otwarte, zamknięte, jedno- i wielokrotnego wyboru, inne),
 - g. opracowane i wygłoszone referaty samodzielnie przygotowane przez ucznia,
 - h. udział w różnorodnych formach szkolnej i pozaszkolnej rywalizacji młodzieży, obejmujących zagadnienia związane z zachowaniami przedsiębiorczymi lub znajomością zagadnień ekonomiczno-społecznych.
2. Aktualne formy sprawdzania wiadomości oraz umiejętności z wagami dostępne są w Statucie Szkoły. Natomiast formy i wagi szczególnie istotne na przedmiocie „Biznes i Zarządzanie to:
 - a. praca klasowa, sprawdzian wiedzy lub umiejętności – waga 4,
 - b. osiągnięcia konkursowe/olimpijskie – waga 3,
 - c. projekt długoterminowy – waga 3,
 - d. projekt krótkoterminowy – waga 2,
 - e. kartkówka – waga 2,
 - f. prezentacja – waga 2,
 - g. odpowiedź ustna – waga 2,
 - h. aktywność pozalekcyjna – waga 2,
 - i. aktywność/praca na zajęciach – waga 1.
3. Na zajęciach stosowane będą między innymi następujące formy pracy z uczniami:
 - a. praca indywidualna i zespołowa,
 - b. realizacja zadań metodą projektów,
 - c. wykorzystanie studiów przypadków biznesowych (case studies),
 - d. analiza rzeczywistych doświadczeń firm polskich i zagranicznych,
 - e. symulacje biznesowe oraz inwestycyjne,
 - f. prezentacje oraz dyskusje,
 - g. elementy grywalizacji.
4. Oceny śródroczne oraz roczne są wynikiem średniej ważonej ocen uzyskanych przez ucznia w danym okresie.

Zasady oceniania prac

Ocenianie prac odbywa się zgodnie z zasadami przyjętymi w Statucie Szkoły:

OCENA	ŚREDNIA OCEN
celujący	> 95%
bardzo dobry	86-94%
dobry	71-85%
dostateczny	55-70%
dopuszczający	40-54%
niedostateczny	< 39%

Wystawianie ocen rocznych i śródrocznych:

OCENA	ŚREDNIA OCEN
celujący	powyżej 5,35
bardzo dobry	4,55 - 5,35
dobry	3,60 - 4,54
dostateczny	2,70 - 3,59
dopuszczający	1,8 - 2,69
niedostateczny	poniżej 1,8

Warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych

1. W terminie i formie określonej w Statucie Szkoły uczeń i jego rodzice otrzymują informacje o przewidywanych rocznych ocenach klasyfikacyjnych.
2. Uczeń ma prawo do poprawy każdej przewidywanej rocznej oceny klasyfikacyjnej.
3. Ponadto uczeń może podwyższyć swoją ocenę roczną (śródroczną) w drodze indywidualnych ustaleń z prowadzącym, który zleci mu dodatkową pracę.
4. Ocena z przedmiotu „Biznes i Zarządzanie” może być podwyższona jeżeli uczeń wykazuje się dodatkową aktywnością (szkolną lub pozaszkolną), która rozwija jego kompetencje związanych z przedsiębiorczością. Przykładem takiej działalności może być:
 - a. wolontariat,
 - b. działalność w NGO,
 - c. aktywna działalność w Samorządzie Uczniowskim,
 - d. czy działalność w młodzieżowych radach osiedlowych.
5. Szczegółowe warunki i tryby przedstawiono w Statucie Szkoły.